

Västerås kommun

info@vasteras.se

buf@vasteras.se

Rektorn vid Carlforsska gymnasiet

mari.rost@vasteras.se

Beslut för gymnasieskola och gymnasiesärskola

efter tillsyn av Carlforsska gymnasiet
Samhäll/Omvårdnad/International Baccalaureate
i Västerås kommun

Tillsyn i Carlforsska gymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Västerås kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Carlforsska gymnasiet Samhäll/Omvårdnad/International Baccalaureate besöktes av Skolinspektionen den 21 maj 2014.

Fakta om skolenheten

Carlforsska gymnasiet Samhäll/Omvårdnad/International Baccalaureate (SA/VO/IB) är en av fyra enheter vid den kommunala gymnasieskolan Carlforsska i Västerås kommun. Verksamheten omfattar samhällsvetenskapsprogrammet, vård och omsorgsprogrammet, international baccalaureate samt gymnasiesärskolans "hälsa, vård och omsorgsprogram". Vid tidpunkten för tillsynen har skolan 336 elever varav 335 elever i gymnasieskolan och 1 elev i gymnasiesärskolan. Skolans leds av en rektor som har det övergripande ansvaret för att planera och leda verksamheten. Lärarna är organiserade i tre arbetslag. Skolans ledningsgrupp består av rektorn och de tre arbetslagsledarna. På skolan finns också en skolassistent som ansvarar för vissa administrativa uppgifter rörande bland annat registrering, studieplaner och ekonomi. Till enheten finns dessutom en skoladministrativ chef som ansvarar för lokaler, it, skolbibliotek och övergripande schemaläggning.

Kunskapsresultat

Gymnasieskolan

Enligt Skolverkets statistik var den genomsnittliga betygspoängen för Carlforsska gymnasiet SA/VO/IB 14,1 för de elever som avslutade sin utbildning 2013. Motsvarande betygspoäng för riket var 14,0 för de nationella programmen. Andelen elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier var 87,5 procent vilket var marginellt högre än siffran för riket som var 87,0 procent.

Av de elever som avslutade sin utbildning på de nationella programmen på Carlforsska gymnasiet SA/VO/IB år 2013 fick 93,1 procent av eleverna minst betyget Godkänt i Matematik A, 98,3 procent i Engelska A och 100 procent i Svenska A. Motsvarande värden var 100 procent för estetisk verksamhet, 98,3 procent för idrott och hälsa, 94,8 procent för Naturvetenskap A, 98,3 procent för Religionskunskap A, 94,8 procent för Samhällskunskap A, 100 procent för Svenska B och 87,9 procent för projektarbete.

Enligt skolans egna uppgifter sjönk andelen elever som fått behörighet till högskolan på samhällsprogrammet under perioden 2010-2012 från 86 procent till

79 procent. Under samma period sjönk andelen elever som fått behörighet till högskolan på omvårdnadsprogrammet från 59 procent till 57 procent. För elever på samhällsvetenskapsprogrammet som betygsattes vårterminen 2013 så nådde, enligt skolans uppgifter, 11 procent i årskurs 3, 10 procent i årskurs 2 och 7 procent i årskurs 1 inte målen i samtliga kurser. För elever på vård- och omsorgsprogrammet nådde, vid samma tidpunkt, 21 procent i årskurs 3, 13 procent i årskurs 2 och 14 procent i årskurs 1 inte målen i samtliga kurser.

Gymnasiesärskolan

För gymnasiesärskolan finns ingen nationell statistisk redovisad. Då skolans egna uppgifter baseras på en elev redovisas inte resultatet här.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens samlade bedömning är att Carlforsska gymnasiet Samhäll/Omvårdnad/International Baccalaureate (SA/VO/IB) har vissa centrala områden som behöver förbättras för att eleverna ska få den utbildning som de har rätt till.

Skolan uppvisar inledningsvis flera brister inom området särskilt stöd. Skolan brister i processen av att anmäla och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd. Processen bedöms av Skolinspektionen inte vara tillräckligt skyndsam och skolan brister i att utarbeta åtgärdsprogram för samtliga elever i behov av särskilt stöd. Skolan uppvisar vidare brister i att ge studiehandledning på modersmål i den omfattning som eleverna behöver och saknar en systematik för att samråda med elevhälsans olika kompetenser i samband med utredningar av elevers behov av särskilt stöd. Bristerna i skolans arbete kring särskilt stöd innebär att samtliga elever inte får det särskilda stöd som de behöver.

Vidare visar tillsynen att det finns behov av att etablera en tryggare och lugnare skolmiljö. Skolan behöver stärka det skolövergripande arbetet med att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling samt förbättra arbetet med att konsekvent följa upp de ordningsregler som utarbetats vid enheten. Det saknas även fungerande rutiner för att anmäla kränkande behandling till rektorn och huvudmannen.

Rektorn måste vidare se till att det på skolan bedrivs ett samordnat och fungerande ledningsarbete samt tydligare följa upp elevernas upplevelse av utbildningen i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Skolans elever behöver vidare ges tydligare ledning och stimulans i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Skolan uppvisar dessutom brister i att låta eleverna utöva strukturerat inflytande via fungerande samrådsforum. Skolan arbetar till viss del med forum

som programråd och klassråd men genomförandet varierar och sker med glesa mellanrum.

Slutligen behöver skolans utveckla elevhälsoteamets förebyggande arbete med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 3 oktober 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna ger eleverna ledning och stimulans i sitt lärande samt stärker elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Motivering

Enligt skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Enligt läroplanen ska läraren stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Läraren ska dessutom stimulera, handleda och stödja eleven samt organisera och genomföra arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Enligt Skolinspektionens intervjuer med elever brister engagemanget hos flera lärare. Eleverna beskriver att vissa lärare skulle behöva lyssna mer på eleverna och förklara bättre vad de ska kunna efter olika kurser. Det förekommer, enligt eleverna, även att många lektioner ställs in och att vissa lärare bedriver enformig undervisning som inte stimulerar dem att lära sig kursinnehållet. Enligt rektorn finns det lärare på skolan som "skulle behöva bli bättre på att arbeta tillsammans med eleverna för att göra dem medvetna om vad de ska klara av i skolan". Rektorn uppger att det bland vissa lärare finns en straffmentalitet och en önskan om hårdare tag kring vissa elever vilket återspeglas i att de distanserar sig och inte skapar en relation till eleverna. Enligt rektorn är detta proble-

matiskt eftersom man på skolan kan se en "tendens att de som är engagerade i eleverna får bättre måluppfyllelse". Om man som lärare "lägger energi på att skapa relation i början" får man, enligt rektorn, "bättre resultat i slutändan". Enligt personal ur elevhälsan finns det vid skolan en problematik i att vissa lärare som "anställdes för att arbeta med studiemotiverade elever" nu har fått elever med "andra svårigheter som de inte förstår". Elever som vissa lärare, enligt elevhälsan, tycker borde skärpa sig, behöver en annan pedagogik som är mer stöttande. Enligt elevhälsan krävs det ett relationsbyggande med eleverna och att man som lärare arbetar med att ge eleverna struktur, stöd, mål och mening med studierna. Vissa lärare lägger, enligt elevhälsan, ett för stort ansvar på eleverna själva. Elevhälsan efterlyser kompetensutveckling "i att förstå alla typer av elever" och bekräftar att det på skolan är "många lektioner som ställs in". Lärarna uppger att man på skolan jobbar med en annan elevgrupp än för tre år sedan vilket ställer andra krav på arbetssätt och stöd. Lärarna uppger att "om eleverna kommer utan lust att lära så kommer det inte att blomma upp när man kommer hit". Enligt skolans plan mot kränkande behandling så är "lust att lära" ett av skolans utvecklingsområden under 2013/2014. Planen beskriver att det finns behov av att arbeta med vad det är som gör att eleverna tycker att "något i skolan är intressant" och hur skolan kan bli mer "lustfylld och intressant". De identifierade behoven bekräftas av Skolinspektionens enkät med elever i årskurs 2 där det framgår att 50 procent av eleverna anser att skolarbetet inte är så roligt och 45 procent anser att skolarbetet inte stimulerar dem till att lära sig mer. Av samma enkät framgår att 34 procent av eleverna upplever att det vid skolan finns brister i hur elever och lärare respekterar varandra.

Skolinspektionens bedömning är att skolan uppvisar brister i att leda och stimulera eleverna i deras lärande samt i att stärka elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Skolans elever behöver, enligt Skolinspektionens bedömning, ges tydligare ledning och stimulans i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 3 § skollagen, Lgy 11 2.1 Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att det vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Enligt skollagen ska det vid skolenheten finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för skolans verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn har man på skolan programråd för vård och omsorgsprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet. Enligt Skolinspektionens intervju med elever är det generellt sett svårt att förändra saker på skolan. Eleverna uttrycker det som att om man vill förändra något på skolan så får man "skrika sig hes" men att man ändå "skriker för döva öron". Eleverna bekräftar att det vid skolan finns programråd men uppger att det inte händer så mycket med det som tas upp. Eleverna uppger dessutom att det inte har varit så många programråd på senaste tiden. Lärarna bekräftar att det är för få programrådstillfällen och berättar att det för tillfället inte har varit något programråd på 4 månader. Eleverna har, enligt lärarna, framfört tydlig kritik på att de saknar feedback kring frågor som tagits upp vid programrådsmötena och att det händer för lite efter programråden. Rektorn bekräftar att programråden förmodligen borde hållas oftare och har förståelse för att eleverna kan uppleva som att det inte alltid händer så mycket utifrån råden. Enligt lärarna har man utöver programrådet i vissa klasser klassråd men genomförandet varierar mellan olika lärare och klasser.

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att låta eleverna få ett aktivt inflytande över utbildningen via forum för samråd. Skolan arbetar till viss del med samrådsforum i form av programråd och klassråd men det visar sig i samband med Skolinspektionens tillsyn att genomförandet av klassråden varierar och att det är glest mellan skolans programråd. Vidare framkommer, enligt Skolinspektionens bedömning, att feedbacken från råden brister och att eleverna inte upplever dem som reella forum för påverkan som landar i konkreta förändringar.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens tillsyn att det finns brister i skolans organisation kring forum för samråd med eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 13 §§ skollagen

Trygghet och studiero**Bedömning**

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att ordningsregler följs upp vid skolenheten.
- Se till skolmiljön präglas av studiero.
- Se till att det vid skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att signaler om kränkande behandling anmäls till huvudmannen.

Motivering*Ordningsregler*

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för skolan. De ska utarbetas under medverkan av elever och följas upp på varje skola. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Enligt av rektorn inskickad dokumentation finns det gemensamma förhållningsregler på skolan. Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärare, elever och personal ur elevhälsan framgår att ordningsreglerna inte följs. Elever uppger att "inga regler följs" och att lärarna troligtvis har "tröttnat" på att hålla efter reglerna. Lärarna uppger att två klasser jobbade med reglerna för två år sedan och att ordningsreglerna "tas upp och diskuteras" men att de sedan inte följs. Enligt personal ur elevhälsan "saknas konsekvenser" för vad som händer när man "bryter mot en regel". Av Skolinspektionens enkät med elever i årskurs 2 framgår att 57 procent anser att ordningsreglerna inte följs av eleverna, 40 procent anser att lärarna inte ser till att ordningsreglerna på skolan följs och 51 procent anser inte att de som elever inte får vara med och bestämma vilka ordningsregler som ska finnas.

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att följa upp de ordningsregler som finns vid skolan.

Studiero

I skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Enligt intervjuade elever, lärare och personal vid elevhälsan så varierar studieron mellan olika klassrum och vilken lärare man har." Lärare uppger att det är pratigt på lektionerna och eleverna har framfört klagomål på att "ordningen i klassrummet inte upprätthålls". Av Skolinspektionens enkät med elever i årskurs 2 framgår att 63 procent upplever att andra elever stör ordningen i klassrummet under lektionerna. Rektorn uppger vid Skolinspektionens intervju att studieron på skolan är problematisk även om den, enligt rektorn, har förbättrats något under senare tid. Rektorn uppger att den bristande studieron skulle kunna vara en av anledningarna till att Skolinspektionens elevenkät för samtliga områden visade ett genomgående lägre resultat än andra gymnasieskolor i kommunen och riket.

Enligt rektorn hänger oroligheterna i klassrummet till viss del ihop med hur lärarna agerar. Rektorn ser behov av ett tydligare och konsekvent ledarskap i klassrummet. Rektorn säger att "om inte lärarna tar kommandot direkt så försöker en elev ta kommandot istället" vilket gör att det "blir krig". Eleverna uppger att "två tredjedelar av lärarna inte kan få tyst på lektionen". Lärarna måste, enligt eleverna, våga säga ifrån på ett tydligare sätt. Lärarna bekräftar att man som kollegium skulle behöva "bli hårdare". Lärarna uppger att grundproblemet är att man som lärare har "olika förhållningsätt" och "olika gränser för vad man tycker är störigt". Saker som är tillåtet i ett klassrum kan, enligt lärarna, vara förbjudet i andra vilket leder till otydlighet för eleverna.

Rektorn uppger vidare att det finns lärare som distanserar sig och inte skapar den typ av relation med eleverna som skolans nuvarande elevgrupp skulle behöva. Relationens betydelse för studieron kan man, enligt rektorn, ana inom vård och omsorgsprogrammet vilket, utifrån lärarnas närmare relation till eleverna, är betydligt lugnare än samhällsvetenskapsprogrammet. Eleverna bekräftar att om man "gillar läraren" så lyssnar man bättre. Personal vid elevhälsan uppger att studieron är som bäst bland de lärare som upplevs vara engagerade och motiverande.

Skolinspektionens bedömning är att det finns brister vad avser arbetet med att tillförsäkra eleverna studiero.

Förebygga och förhindra kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen för gymnasiet ska alla som arbetar i skolan uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

I inskickad dokumentation beskriver rektorn att det finns ett behov av att fortsätta arbeta för att öka trivseln och tryggheten vid skolan. Rektorn beskriver att

det förekommer kränkningar mellan elever även om de, enligt rektorn, är förhållandevis få. Rektorn uppger att skolan är trygg men att det finns en lite obehaglig "stämning som man inte kan ta på". Av Skolinspektionens enkät med elever i årskurs 2 framgår att 31 procent upplever att man vid skolan inte riktigt respekterar varandras olikheter. Eleverna uppger vid Skolinspektionens intervju att det förekommer många kränkningar och att man inte känner sig helt trygg. Elever, lärare och personal ur elevhälsan beskriver områden på skolan som upplevs som mindre trygga och om utseenderelaterade kommentarer som fälls när elever passerar andra elever i korridoren. Elevhälsan uppger att det finns en "hård jargong" och elever med våldsamma attityder. Elever och elevhälsan berättar att det finns elever som upplever sig som utfryssta.

Elever uppger att man "håller saker inom sig" och att man emellanåt låter bli att berätta för de vuxna eftersom man inte tror att det skulle göra någon skillnad. Elever och elevhälsan berättar om att vuxna på skolan emellanåt ser konflikter och saker som händer mellan elever men inte reagerar. Elevhälsan berättar att en del elever känner att de "vuxna inte kan göra något åt det". Lärarna uppger att det saknas tydliga åtgärder och tid för att ta tag i konflikter. Det räcker, enligt lärarna, inte med att samtala med eleverna.

Enligt eleverna pratar man en gång i skolstarten "om hur man ska vara mot varandra" men sedan inte under året. Rektorn uppger att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling framförallt är förlagt till uppstartsveckorna när man tillsammans med eleverna går igenom skolans plan mot kränkande behandling. Enligt rektorn ligger ansvaret för det förebyggande arbetet i nuläget främst på rektorn och mentorerna. Personal från elevhälsan har, enligt rektorn, förebyggandesamtal med enskilda elever men är förövrigt inte så delaktiga i det förebyggande arbetet på skolan. Elevhälsan uppger att skolledningen vill hantera kränkingsproblematiken genom att man ska "rapportera exakt vilka elever det rör sig om" men personalen vid elevhälsan ser själva ett behov av att "arbeta med hela skolan". Lärarna uppger vid Skolinspektionens intervju att det finns behov av mer gemensamma traditioner och temadagar om vad skolan står för. Enligt lärarna fanns det tidigare en grupp som jobbade med trivseln men arbetet lades ned. Lärarna säger att det från ledningshåll måste göras mer. Eleverna, lärare och elevhälsan uppger att det finns en trygghet i att organisationen "here4you", en organisation som arbetar för ökad trygghet i skolan och i samhället, finns på skolan men uttrycker en oro för att den ska försvinna.

Skolinspektionens samlade bedömning är att skolans arbete för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling brister. Skolinspektionen bedömer att det finns behov av skolövergripande förebyggande åtgärder för att etablera en lugn och trygg skolmiljö.

Anmälan av kränkande behandling till rektorn

Enligt skollagen ska en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn finns det på skolan en handlingsplan rörande ärendegången vid kränkande behandling. Av handlingsplanen, som även har kommit Skolinspektionen till del, framgår dock inte på vilket sätt rapportering till rektorn ska ske. Lärare beskriver vid Skolinspektionens intervju att rektorn får reda på kränkningar men att det finns brister i informationsflödet och "vad som ska gälla på skolan". Lärarna uppger att dokumentationen kring kränkningar är dålig och att det är "svårt att följa vad man gjort och vad som hänt". Skolinspektionen bedömer att skolan saknar tydliga rutiner att anmäla kränkande behandling till rektorn.

Signaler om kränkande behandling till huvudman

Enligt skollagen ska en förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att kränkningar inte anmäls till huvudmannen. Huvudmannen saknar därmed möjlighet att säkerställa att omständigheterna vid uppgivna kränkningar utreds skyndsamt och i tillräcklig omfattning samt, i förekommande fall, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med elevernas trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ skollagen, Lgy 11 2.2 Normer och värden

Särskilt stöd**Bedömning**

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler detta till rektorn.
- Se till att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Se till att vid utredningen sker samråd med elevhälsan.
- Se till att åtgärdsprogram beslutas av rektorn och där anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Motivering

Anmälan, skyndsamhet och samråd med elevhälsan

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn anmäls en elev som befaras att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås oftast till mentor, mentorn sammanställer till elevhälsan vilka elever man vill ta upp vid nästa möte. Elevhälsan som träffas en gång i månaden prioriterar bland de inkomna eleverna och lyfter dessa i ett möte tillsammans med lärare och rektorn. Det finns, enligt rektorn, även möjligheten för läraren att anmäla en elev direkt till rektorn. Mötet med elevhälsan varar cirka en timme per program och där fattas beslut rörande åtgärdsprogram eller fortsatt utredning. I de fall rektorn inte kan närvara uppsöker man, enligt rektorn, rektorn i efterhand så hon kan fatta själva beslutet. Enligt rektorn så har processen, från lärarnas sida, "haltat ett tag" vad gäller samarbetet med elevhälsan". Personal ur elevhälsan bekräftar att skolan "saknar struktur" för hur lärarna ska lyfta elever med elevhälsan. Elevhälsan uppger att alla elever i behov av särskilt stöd inte anmäls och utreds. Enligt elevhälsan lyfts de elever som har en "stor problematik" och inte de som riskerar att missa kunskapskraven i enskilda kurser. Elevhälsan uppger att det vid skolan finns många elever med stora behov men att lärarna troligtvis "väntar för länge med att lyfta elevernas behov och problematik". Anpassningarna kommer, enligt elevhälsan, för sent. Enligt av rektorn inskickad dokumentation bekräftas att man på skolan har sett ett behov av att snabbare fånga upp elever med behov av särskilt stöd. Elevhälsan uppger även att de saknar egna struk-

turer och rutiner för hur de ska prata om eleverna och att det finns en problematik med att lärare och rektorn ibland uteblir från möten. Elevhälsan och lärarna berättar dessutom att de har svårt att hinna ta upp alla anmälda elever vid sina möten och att stödprocessen kan bli utdragen när möten ställs in. Vid inställda möten kan det, enligt elevhälsan, dröja upp till två månader mellan deras möten. Enligt elevhälsan, kan mötet med elevhälsan "mynna ut i" att utredningar rörande elevers eventuella behov av särskilt stöd ska göras men själva utredningen görs sedan av mentorn. Enligt rektorn kommer processen att förändras till hösten.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans rutiner gällande anmälan och utredning av en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Lärare anmäler inte samtliga elever som befaras att inte uppnå kunskapskraven som minst ska uppnås till rektorn. Skyndsamhetskravet garanteras inte heller eftersom det emellanåt kan ta lång tid innan utredningar startas och att elevhälsan emellanåt inte hinner ta upp alla elever som bedömts kunna vara i behov av särskilt stöd. Skolinspektionens bedömning är dessutom att det finns brister i det samråd som, om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt, ska ske med elevhälsan i samband med utredningar av elevers behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt Skolinspektionens intervju med personal ur elevhälsan har alla elever i behov av särskilt stöd inte något utarbetat åtgärdsprogram. Elevhälsan uppger att det är mentorn som förväntas utreda en elevs behov och skriva åtgärdsprogram. Enligt Skolinspektionens intervju med lärarna fyller åtgärdsprogrammen inte alltid sin funktion. Lärarna uppger att de har "varit dåliga på att följa vad som bestämts i åtgärdsprogrammen" och att "det ansvar som läggs på mentorerna får man inte tid för att ta".

Skolinspektionens samlade bedömning är att skolan brister i att utarbeta åtgärdsprogram för samtliga elever som är i behov av särskilt stöd.

Det särskilda stödets omfattning

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn får "i stort sett" alla elever det särskilda stöd som en utredning visar att en elev behöver. Rektorn uppger att det särskilda stödet ibland kan halta något när mycket av ansvaret hamnar på enskilda lärare genom att till exempel "stötta, fråga och ge aktivt stöd i klass-

rummet". Enligt rektorn kan det särskilda stödet ibland falla igenom på grund av stress och att man som lärare "bara rusar på". Till viss del begränsas omfattningen av det särskilda stödet, enligt rektorn, även av ekonomiska faktorer. Det särskilda stödbehovet på skolan är, enligt rektorn, större än vad de mår med. Enligt personal ur elevhälsan är behoven av särskilt stöd hos skolans elever "mycket större än vad som tillfredsställs" annars skulle man, enligt elevhälsan, "inte ha så många F". Elevhälsan beskriver att det saknas åtgärder att ta till efter upprättade åtgärdsprogram och att mycket av stödet inte är att betrakta som särskilt stöd. Det blir enligt elevhälsan bara "extra tid" och mer av samma undervisning och förklaringar som annars. Elevhälsa ser behov av att eleverna istället ska få uppgifter förklarade på andra sätt och handledning i struktur och studieteknik. Enligt lärarna erbjuds på skolan en timme i veckan som man kan få stöd i olika ämnen men det finns, enligt lärarna, en problematik i att eleverna i behov av särskilt stöd inte dyker upp. Elevhälsan uppger att tanken med stödet i form av extralektioner kanske "har fallit lite eftersom det är så många elever som inte går dit". Det läggs, enligt elevhälsan, ett stort ansvar på eleverna och mycket av det särskilda stöd som skolan erbjuder är, enligt elevhälsan, sådant som eleverna får söka sig till själva. Eleverna uppger att "man får driva mycket själv för att få hjälp" och att om man behöver "stöd vid sidan av så får man ta det med läraren". Enligt eleverna räcker stödet på skolan inte till. Elever berättar om elever som ska gå sommarskola utifrån svårigheter i engelska under terminen. Dessa elever, har enligt eleverna, inte fått någon hjälp tidigare under terminen.

Skolinspektionens samlade bedömning är att samtliga elever inte får det särskilda stöd som de behöver.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns omfattande brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn tar ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Pedagogiskt ledarskap

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska också dokumenteras.

Enligt läroplanen för gymnasieskolan (Lgy11) ansvarar rektorn, som pedagogisk ledare för skolan, för skolans resultat och har, inom givna ramar, bland annat ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar och att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid Skolinspektionens intervju uppger rektorn att hon försöker vara med i verksamheten så mycket som hon kan men att hon samtidigt tror att lärarna skulle önska att hon var där mer. Enligt Skolinspektionens intervju med lärarna är det pedagogiska ledarskapet på skolan ett utvecklingsområde. Lärarna beskriver att skolans informationsflöden, strukturer och dokumentationsrutiner behöver förbättras och efterlyser "ordning och reda" samt en tydlighet kring vad som "ska gälla på skolan". Lärarna upplever att skolan har stora möjligheter, en vilja och kapacitet men att det krävs "ordning och struktur" för att få det att fungera. Lärarna uppger att rektorerna vid Carlforska inte riktigt ser vad som händer och förstår problematiken kring den förändrade elevgruppen på skolan. Lärarna berättar att tiden för rektorn att agera som pedagogisk ledare inte räcker till och att det varierar i vilken grad man som lärare känner sig sedd av rektorn. Det förekommer, enligt lärarna, pedagogiska diskussioner men diskussionerna blir inte styrande och saknar ledarskap. Lärarna berättar om flertalet förändringar på skolan där alla inte är "med på noterna". Det varierar, enligt lärarna, även i vilken grad arbetslagsmöten prioriteras, vilket försvårar lärarnas samarbete. Enligt personal ur elevhälsan finns det brister i skolans ledarskap. Elevhälsan berättar om lärare som skulle behöva hjälp och stöd för att klara uppdraget bättre och att ledningen av skolan försvåras av att arbetslaget har "vant sig vid att komma och gå lite som man vill". Eleverna uppger vid Skolinspektionens intervju att rektorn "inte gör tillräckligt" och att det inte känns som

att det "händer något" när man går och pratar med rektorn. Eleverna saknar dessutom återkoppling på saker som rektorn sagt att hon ska göra.

Skolinspektionens bedömning är att det finns brister i samordning och ledning av skolans pedagogiska arbete. Tillsynen visar på ett ökat behov av ordning och struktur samt en tydligare ledning av arbetslagsmöten och pedagogiska diskussioner.

Kvalitetsarbete tillsammans med elever

Enligt skollagen ska kvalitetsarbetet på enhetsnivå genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta i arbetet.

I samband med Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att man under våren i årskurs 2 genomför en elevenkät från den pedagogiska nämnden. Enkäten som behandlar trivsel- och värdegrundsfrågor ligger sedan till grund för skolans analys av enhetens värdegrundsresultat. Enligt rektorn har enkäten "fungerat sådär" eftersom vissa av frågeställningarna är dåliga. Rektorn uppger att det, via mentorer eller elevhälsoteam, kan komma signaler även från andra årskurser men att det inte finns någon "struktur för hur man ska ta reda på hur läget är i de andra årskurserna". Rektorn berättar att lärare inom ramen för sin egen undervisning genomför utvärderingar men att resultaten från dessa bara kommer rektorn till del om det är "något särskilt som sticker ut". Enligt rektorn finns det behov av ett mer utvecklat utvärderingssystem där rektorn lätt kan komma åt sammanställningar av utvärderingar och jämföra klasser. Enligt Skolinspektionens intervju med lärarna bekräftar att man gör kursutvärderingar med eleverna men att dessa inte följs upp av skolledningen. Lärarna berättar även om ett utvärderingssystem som delar av personalen inte ville arbeta med för att det blev lönegrundande.

Skolinspektionens bedömning är att skolan brister i att göra eleverna delaktiga i enhetens systematiska kvalitetsarbete. Det nuvarande kvalitetsarbetet baseras, enligt Skolinspektionens utredning, i stort sett uteslutande på elever i årskurs 2. Tillsynen visar att skolan saknar en systematisk insamling av hur elever i årskurs 1 och 3 uppfattar situationen på skolan rörande värdegrunden. På skolan förekommer även elevbaserade kursutvärderingar men dessa stannar generellt sett, enligt Skolinspektionens bedömning, hos den undervisande läraren och analyseras inte på skolnivå.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och i arbete för att utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Se till att skolan ger studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande.

Motivering*Studiehundledning på modersmålet*

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Om det finns särskilda skäl, får en elev som har rätt till modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet ges studiehundledning på det språket i stället för modersmålet.

Enligt Skolinspektionens intervju med rektorn finns det elever på skolan som skulle behöva men som inte får studiehundledning på sitt modersmål. Enligt rektorn har skolan inte heller behandlat studiehundledning på modersmålet som en form av särskilt stöd varför rektorn inte heller har fattat beslut om åtgärdsprogram för de elever som har behov av detta. Rektorn uppger vidare att studiehundledarna många gånger saknar "egentlig kontakt med lärarna". Enligt rektorn och eleverna har det varit svårt att hitta alla språken och då får man istället enligt eleverna "försöka själv".

Skolinspektionens bedömer att skolan brister i att ge samtliga behövande elever studiehundledning på modersmålet i den omfattning som eleverna har behov av. Skolinspektionen betonar att studiehundledning på modersmålet är en form av särskilt stöd som ska utredas och vid konstaterat behov dokumenteras i ett åtgärdsprogram.

Elevhälsan

Enligt skollagen ska det för bland annat eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till

personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Personal ur elevhälsan uppger vid Skolinspektionens intervju att de saknar en tydlig struktur för sitt gemensamma arbete. Personal ur elevhälsan uppger att de i nuläget "arbetar mycket inom sin yrkesroll" och att de som team arbetar "utifrån de elevärenden som tas upp av lärare". Elevhälsan uppger att de saknar "struktur och ledning" och att det finns behov av att få igång ett gemensamt förebyggande arbete. Enligt elevhälsan har man på de senaste åren fått in elevgrupper med mindre studievana och viss beteendeproblematik vilket, enligt elevhälsan, ökat kraven på ett flexibelt och strukturerat förebyggande elevhälsoarbete. Elevhälsan uppger att det funnits önskemål att få igång ett förebyggande arbete men att det "skjuts på framtiden" och saknas en "plan". Rektorn bekräftar att elevhälsan inte är så delaktiga i det förebyggande arbetet på skolan. Skolinspektionens bedömning är att elevhälsan brister i att främst vara förebyggande.

Sammanfattningsvis visar utredning att det finns brister avseende skolans arbete med studiehandledning på modersmålet samt elevhälsans förebyggande arbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen, 9 kap. 9 § gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Sara Rising.

På Skolinspektionens vägnar

Kristina Dhenstrand
Beslutsfattare

Johan Arvidsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform granskar Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.